

Pædagogisk læreplan for Markblomsten 2020

Markblomsten 28/5-20

1. Lokalpersonlig udvikling 2. Social udvikling 3. Eksperimentel og gruppe 4. Eng. sprog og sprogform 5. Høst, vinter og sommer 6. Kultur, arv og folkeskole

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Om skabelonen

Denne skabelon henvender sig til jer, som er ledere og pædagogisk personale i dagtilbud. Formålet med skabelonen er at inspirere og understøtte udarbejdelsen af jeres lokale pædagogiske læreplan.

Den grundlæggende ramme for udarbejdelsen af den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven med tilhørende bekendtgørelse, der er omsat i Børne- og Socialministeriets publikation [Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold](#), 2018. Det er hensigten, at I skal bruge publikationen, når I arbejder med skabelonen.

Skabelonen indeholder alle de lovmæssige krav til at udarbejde den pædagogiske læreplan. Samtidig understøtter skabelonen jeres overvejelser vedrørende den løbende dokumentation og evaluering af arbejdet med den pædagogiske læreplan.

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for det pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse, hvor legen er grundlæggende, og børneperspektivet er tydeligt. Jeres konkrete læreplan giver jer en ramme til at arbejde systematisk med at planlægge, følge op på og videreudvikle kvaliteten i det pædagogiske læringsmiljø i jeres dagtilbud i forhold til jeres børnegruppe.

Inden for de krav, der følger af dagtilbudsloven, er det op til jer at beslutte, hvordan I konkret vil arbejde med den pædagogiske læreplan. Jeres læreplan skal være et dynamisk og meningsfuldt dokument, som peger fremad, og som I kan bruge aktivt i den løbende udvikling af den pædagogiske kvalitet og jeres pædagogiske praksis.

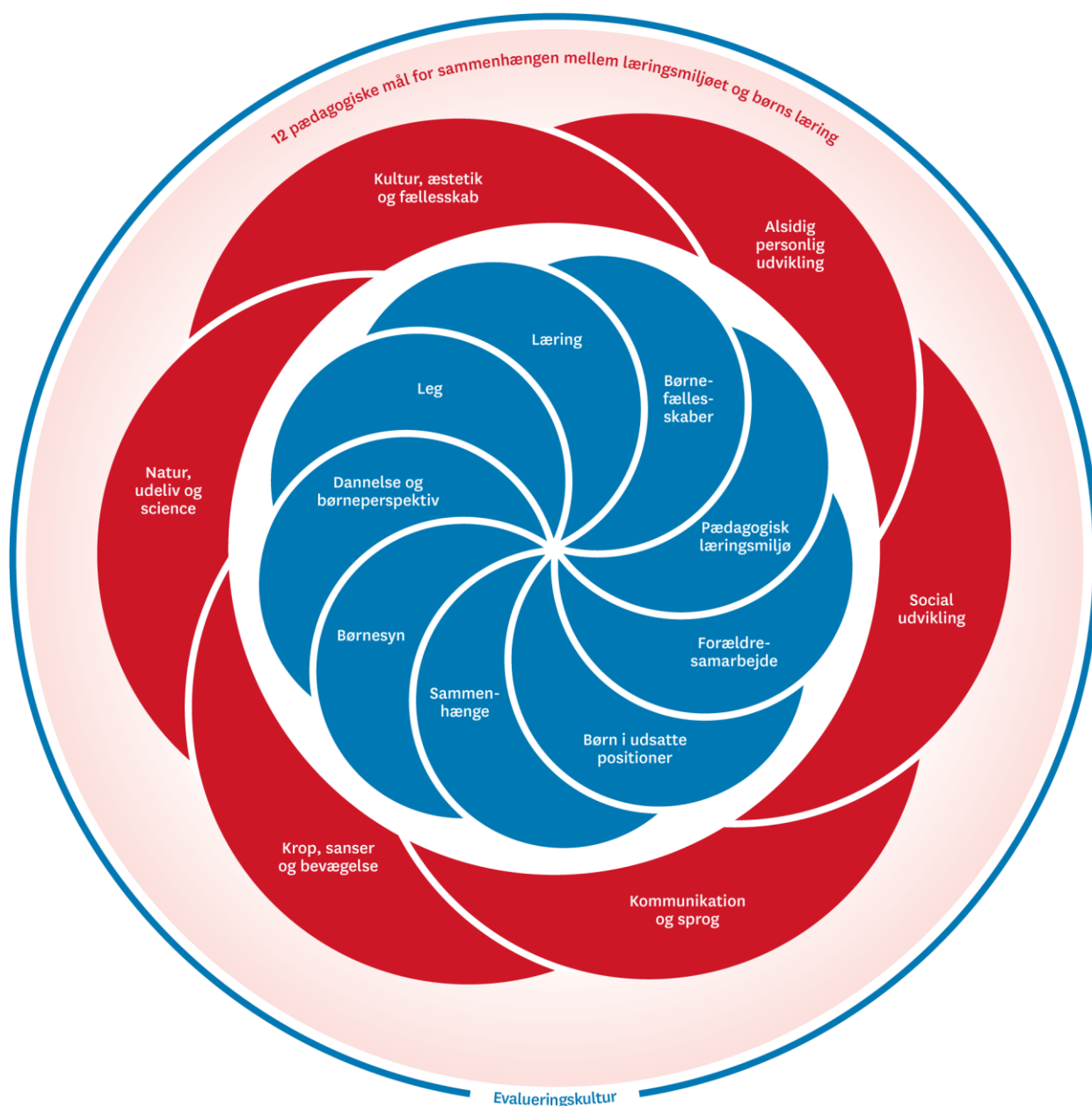
[Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold](#)

Brug af skabelonen

Når I udfylder skabelonen, skal I klikke på *skrivefeltet*. I kan fremhæve tekster og indsætte billeder.

I kan slette denne side ved at markere teksten og billedet og trykke *delete*. I kan også slette den sidste side, hvis I ønsker det.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendtgørelse. Loven og bekendtgørelsen er udfoldet i

publikationen [Den styrkede pædagogiske læreplan. Rammer og indhold](#). Publikationen samler og formidler alle relevante krav til arbejdet med den pædagogiske læreplan og er dermed en forudsætning for at udarbejde den pædagogiske læreplan. Derfor henvises der gennem skabelonen løbende til publikationen. På sidste side i skabelonen er der yderligere information om relevante inspirationsmaterialer.

Hvem er vi?

Her beskriver vi kort vores stamoplysninger, pædagogiske profil og lokale forhold. Det kan for eksempel være børnegruppens sammensætning og forskellige forudsætninger, de fysiske rammer, geografisk placering og andre ting, der har betydning for vores pædagogiske arbejde.

Den integrerede institution Markblomsten, er beliggende i Vestervig, på kanten af Vesterhavet og Limfjorden og med skoven i ryggen.

Huset blev bygget i 2012 og er blevet til da Agger børnehave og Vestervig børnehave blev lagt sammen i disse nye rammer.

Vi arbejder ud fra en anerkendende tilgang, hvor vi vægter højt at alle børn skal ses, høres og røres hver dag. Da vi ikke er så stor en institution giver det os unikke muligheder for at se det enkelte barn og give det enkelte barn tilpas udfordring/forstyrrelse med øje for nærmeste udviklings zone. Vi har pt. 19 børnehavebørn og 17 vuggestuebørn.

Vi arbejder funktionsopdelt og selv om vi har spisegrupper er det vigtigt for os, at lave aktiviteter på tværs af disse. I de fleste daglige aktiviteter er vuggestue og børnehave hver for sig, men vi besøger hinanden og er sammen i ydertimerne, dette gør overgang fra vuggestue til børnehave til en naturlig proces.

I 2016 fik vi det grønne flag, arbejdet med at beholde dette er noget der også fylder meget i dagligdagen, vi sår, holder øje med det spirer og bliver til noget vi kan bruge i vores køkken, så vi kan smage det. Vi har kostordning og vores kok tryller fantastiske retter frem.

Vi samler affald og snakker om hvad der hører til i naturen, så børnene lærer at bruge naturen med respekt. Det er også vigtigt nogle gange "bare" at tage til stranden og kaste sten i vandet og gå med næsen i vandkanten og være nysgerrig på hvad man kan finde der.

Da det at være en del af nærmiljøet er noget af det der ligger os meget på sinde, har vi jævnligt samarbejde med skolen, hallen, plejehjemmet hvor vi kommer på besøg, vi har en lille hytte ved havnen i Agger, vi handler hos den lokale købmand og fiskemand. Derudover går vi ofte i mindre grupper ud i byens park og frugthave hvor vi fodrer får, leger, samler bær og frugt, finder små dyr eller andet interessant som vi måske tager med hjem og udforsker videre på eller omdanner til små kunstværker.

Vi laver musik, sammen med Jørgen fra musikskolen, vi er "Foreningsbørnehave", det vil sige vi arbejder sammen med lokale foreninger, lige nu er det håndboldklubben, hvor de ældste børnehavebørn "går til" håndbold en gang i ugen, så de kan opleve foreningslivet og hvilken betydning det har, at der er frivillige der vil bruge deres tid på at styrke fællesskab, venskab, sociale færdigheder og i dette tilfælde også motorik.

Vi arbejder meget med sproget og motorikken, både ude og inde. Vi har været en del af projekt "Vi lærer sprog +", elementer fra dette projekt arbejder vi stadig med og synger, laver rim og remser, øver nye og "ukendte" ord og sætter i det hele taget ord på alt vi gør. Da motoriske færdigheder hænger nøje sammen med det at tilegne sig sproget, arbejder vi hver dag med motorik, det kan være på forskellige forhindringsbaner, ude på legepladsen, i vores puderum, i hallen eller på ture i naturen.

Vores vuggestue er blevet en del af projekt "barnets første 1000 dage" hvilket har betydet vi har kunnet ansætte en pædagog mere til vuggestuegruppen, for at styrke alle børn vil vi tage Vi lærer sprog + op igen, da det er rigtig godt for børnenes trivsel og udvikling

. Vi er i fuld gang med at udvikle på vores læringsrum for alle grupper, dette bla ved at inddrage børnene for også at få børnesynet repræsenteret i dette.

Pædagogisk grundlag

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag.”

”Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark.”

”De centrale elementer er:

- **Børnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- **Sammenhæng til børnehaveklassen.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.”

”Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud.”

”Nogle elementer i form af fx børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer som fx arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 14

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Først forholder I jer til de fem elementer:

- Børnesyn
- Dannelse og børneperspektiv
- Leg
- Læring
- Børnefællesskaber.

I kan beskrive elementerne samlet eller hver for sig.

De øvrige elementer i det pædagogiske grundlag skal ifølge loven fremgå særskilt af den pædagogiske læreplan. Disse elementer forholder I jer til lidt senere.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 15

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

Børnesyn: Det at være barn her en værdi i sig selv. Børn har ret til at være børn, til at være forskellige og udvikle sig i deres eget tempo.

- Vi tager udgangspunkt i det vi ser og hører børnene er optaget af.
- Vi giver børnene medbestemmelse, i det omfang det er muligt og det giver mening.
- Vi skal se og acceptere børnenes forskelligheder og arbejde ud fra dette.
- Vi husker på at der altid er en mening med det børn gør.

Dannelses og børneperspektivet: Børn skal høres og tages alvorligt. Vi skal invitere barnet til at være aktivt deltagende og gennem medbestemmelse og medansvar give dem en forståelse for og oplevelse af demokrati.

- I Markblomsten skal alle børn ses, høres og røres hver dag.
- Vi serverer ofte maden i form af buffet, sådan med selv kan bestemme hvad man vil have og selv øse portionen op.
- Vi giver børnene valgmuligheder i forhold til hvilke aktiviteter de gerne vil være deltagende i (der er også noget man skal være med til)
- Af og til afholder vi valg, man kan eks. Stemme om hvor turen går hen næste gang og den der får flest stemmer er der vi tager hen.

Leg: Legen har værdi i sig selv og skal være gennemgående del af dagtilbuddet.

- Vi lægger op til leg der foregår mellem barn/barn – med voksen deltagelse og/eller voksen igangsættelse.
- Vi ser legen som et pejlemærke for hvad der optager børnene lige nu, og så forsøger vi at arbejde videre der fra.
- Vi er obs på om legen er positiv, for alle børn.
- Vi ser legen som grundlag for al læring.

Læring: Læring sker hele dagen – gennem leg, socialt samspil, hverdagens rutiner og planlagte aktiviteter. Det pædagogiske læringsmiljø skal spænde vidt og understøtte børnenes kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive læring.

- Vi er opmærksomme på at der foregår læring i alle situationer, lige fra at lære at tage overtøj på i garderoben, til at få en snak på puslebordet, eller gennem leg med andre børn og/eller voksne.
- Vi tager udgangspunkt i det der interesserer børnene og tilrettelægger så vi rammer deres nærmeste udviklings zone.
- Vi bruger meget at lave motorik med børnene, da det er grundlag for anden indlæring (sprog f.eks)
- Vi er opmærksomme på at nogle børn skal lære at lege og giver dem redskaber til dette.

Børnefællesskaber: Leg, dannelse og læring sker i socialt samspil med de øvrige børn og voksne. Børnefællesskabet har en afgørende betydning for, hvilke erfaringer det enkelte barn gør sig i Markblomsten.

- Vi arbejder med "Fri for mobberi".
- Vi i italesætter venskaber, således også forældrene kan gøre gavn af dette når de eks. laver legeaftaler med andre børn.
- Vi hjælper børnene med at lave små/mindre grupper der f.eks er udviklingsmæssigt tæt på hinanden.
- Vi er opmærksom på, især i disse Coronatider, at små grupper er godt, men også at der ikke er så fri bevægelighed mellem grupperne som børnene og vi måske kunne ønske.

Pædagogisk læringsmiljø

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 22-23

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

Børnene er i vores institution i mange timer dagligt, og det er vores ansvar at skabe pædagogiske læringsmiljøer, der fører børnene videre i deres udvikling. Det pædagogiske læringsmiljø skal være til stede hele dagen, og derfor er det vigtigt at vi i alle dagens aktiviteter og rutiner indtænker trivsel, læring og udvikling.

Vi laver områder, som inspirerer til forskellige lege, indenfor og udenfor. Vi gruppe opdeler børnene, så vi i de forskellige aktiviteter tilgodeser deres ønsker og behov. Vi sikrer at børnene bliver mødt i trygge rammer, så trivsel er i højsæde. Vi bruger vores rutiner som en stor del af vores daglige læringsmiljø.

Praktiske eksempler:

Alle situationer forsøges brugt til læringsrum, således er bleskift en god anledning til i fred og ro at snakke, synge, grine i tosomhed.

Garderoben er en chance for at øve selvhjulpnehed og en masse samtale/sprogstimulation

Måltiderne er en god anledning til samtaler, højtlesning med dialog og måske en sang.

Indendørs har vi flere lege/læringsrum, der kan tilgodeses de fleste behov, vi har bla. Steder for lego leg, legekøkken, vi har et stort værksted til kreative udfoldelser, vi har flere borde i børnehøjde der kan skifte fra at være en bilbane til en anden type leg, når behovet opstår. Disse læringsrum giver mulighed for at dele børnene i mindre grupper, så de kan lege og udforske uden at blive forstyrret af de mindre eller større børn.

Køkkenet er hjertet i vores hus, her har børnene altid mulighed for, at følge med i hvad der sker og børnehavn børnene kan deltage i madlavningen.

Udendørs har vi en stor legeplads, som giver mulighed for masser af udfordringer, som kan knyttes til stort set alle læreplanstemaer. Vi har gynger, sandkasser, klatrestativ, legehuse, cykelbaner, små hyggekrege, værksted, bålhytte og bålsted.

Vi har flere højbede, hvor vi dyrker forskellige blomster og grøntsager der bliver brugt i køkkenet, når vi er færdige med at observere hvordan det spirer og gror.

Vi bruger vores nærområde som skov, hav og fjord.

Vi har en Cykel som kan bringe os ud i naturen.

Samarbejde med forældre om børns læring

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 24-25

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

Et tillidsfuldt og konstruktivt forældresamarbejde er en vigtig del af barnets dagligdag hos os. Hvis forældrene er trygge ved at aflevere deres børn, giver det også børnene en ro til at kunne udvikle sig. Vi skal i fællesskab fremme barnets trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Praktiske eksempler

Alle forældre bliver tilbudt opstartssamtaler og efterfølgende en årlig samtale omkring barnets fødselsdag. Ifht børn med specielle udfordringer, har vi sparring, når behovet er der. Vi har en daglig dialog når forældre afleverer og henter.

Vi videregiver informationer og billedmateriale på infoba og på institutionens facebook side, så forældrene kan få et indblik i, hvad deres børn oplever og samtale ud fra det.

Vi laver billedcollager og skriver på tavlerne.

Vi sætter sprog materiale op på tavlen til inspiration til forældrene. Til vores sprogbørn laver vi en ”barnets bog” med billeder og tekst til fælles brug for os og forældrene.

Vi har diverse fællesarrangementer året rundt, hvor forældre orienteres om vores dagligdag, men også hvor forældrene får kendskab til hinanden og hvor personale og forældre mødes væk fra dagligdagen.

Børn i udsatte positioner

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 26

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

Alle børn i Markblomsten har krav på at blive stimuleret og blive mødt med positive forventninger – også et barn i en udsat position. Børn i udsatte positioner skal være en betydningsfuld del af børnefællesskabet, ligesom deres forældre er tilsvarende betydningsfulde i forældre-fællesskabet.

Vi tilrettelægger aktiviteter i mindre grupper, hvor vi kan arbejde målrettet med barnets specifikke udfordringer, socialt, motorisk, sprogligt eller andet. Således er barnet stadig en del af fællesskabet.

Praktiske eksempler

Vi arbejder med ”Fri for mobberi”, herunder holder vi Bamsemøder= børnemøder med fokus på mobberi.

Ofte hvis et barn har brug for en særlig indsats/mere målrettet indsats, så laver vi det ofte til en gruppeaktivitet, da alle oftest kan drage fordel af aktiviteten.

F.eks en indendørs motorikbane.

Vi har et tæt samarbejde med PPR om børn med særlige udfordringer.

Sammenhæng til børnehaveklassen

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 27

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen? (Dette spørgsmål gælder kun dagtilbud med børn i den relevante aldersgruppe.)

I barnets sidste år i børnehaven arbejder vi på at skabe et læringsmiljø kaldet ”gamles klub”, hvor der er Focus på at børnene tør møde nye udfordringer, fordybe sig, være vedholdende, kunne indgå i et

børnefællesskab og danne relationer. Vi har et tæt samarbejde med skolen og forventnings afstemmer med hinanden omkring børnenes aktiviteter.

Praktiske eksempler:

Vi har en fast aftale om, at besøge skolens bibliotek, en gang i ugen.

Vi er med til skolens morgensang den første fredag i måneden

Vi besøger 0 klasse.

Vores kommende lærere besøger os og deltager i vores "overlevelsestur", som er med til at afslutte børnehavens liv.

Oftest besøger vi skolens legeplads, lige fra vuggestuetiden.

Vi arbejder med tal, bogstaver, legelæsning, begreber, form og farver, at vente på tur, at turde tage teten og også holde sig tilbage mens andre snakker.

Vi er inviteret til at deltage i den årlige "Festival" på skolen.

Vi holder et "overleveringsmøde" med skolens medarbejdere, om de børn de skal overtage.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

Da vi er en institution i et lille lokalsamfund, er det vigtigt for os, at vise at vi er der, og benytte os af de muligheder, som i vores område kan styrke vores pædagogiske læringsmiljøer.

Praktiske eksempler

Vi benytter os af hallen i både børnehave og vuggestue regi, og er i perioder en del af konceptet

” foreningsbørnehave”.

Vi har et månedligt besøg på plejehjemmet, hvor vi synger, leger sanglege sammen med de beboere der har lyst.

Vi besøger den lokale fiskehandler, som viser og fortæller om friske fisk.

Vi bruger frugtlunden og fårene som udflugtsmål. Her høster vi bær og frugt som bruges til marmelade

Vi færdes i byen, hos købmanden, i parken og på højene.

I Agger besøger vi skibsværftet, når vi er i vores lille hus ved fjorden.

Vi besøger biblioteket i Hurup, eller bogbussen når den kommer forbi.

Vi følger livet på nabogården.

Vi samarbejder med skolen omkring ”gamles klub” og er til teaterfestival.

Vi har besøg af lokale, eks. Biavler, jæger, fisker, musikanter.

Vi besøger den gamle mølle op til jul.

Det gamle fængsel, som i dag er museum besøges også

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

”Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.

Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal indtages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 30

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

Vi arbejder kontinuerligt med at fremme et godt børnemiljø, så alle trives og udfordres.

Praktiske eksempler:

Vi tager meget udgangspunkt i det der optager børnene her og nu. F.eks har vi lavet dinosaur landskab, set film, lavet tegninger, læst bøger og alt hvad vi kunne komme i tanke om, om emnet. Da især en gruppe drenge fandt interesse for emnet.

I både vuggestue og børnehave arbejdes der med ”fri for mobberi”

Vi laver små læringsrum, som inspirerer børnene til leg og aktiviteter. Disse ændrer sig løbende efter børnenes interesser.

På legepladsen er der læringsrum, som virker indbydende og inspirerende.

De seks læreplanstemaer

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Alsidig personlig udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Vi sørger for alsidighed i vores aktiviteter

Vi sørger for, at alle kan deltage, at vores tilgang er alderssvarende

Vi sørger for at alle bliver talt med og anerkendt, hver dag.

Vi tilskynder til selvhjælpen hed

Gennem motoriske, sproglige og sociale udfordringer i fri leg og ved planlagte/voksenstyrede aktiviteter.

Social udvikling

”Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Social udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.
- Vi laver læringsmiljøer/legemiljøer i samarbejde med børnene, ud fra deres interesser.
- Vi arbejder med ”Fri for mobberi”. Vi afholder bamsemøder, hvor vi snakker med børnene om hvad de oplever af godt og skidt om deres sociale liv – har man en bedste ven, er man med i lege osv. Bamsemøderne indbefatter også massage af hinanden og snakke om følelser.
- Vi er gode rollemodeller for børnene.
- Vi italesætter, at der er ok, at sige fra/nej.
- Vi vejleder børnene i at lege sammen og deles om legetøj og aktivitets materialer.
- Vi opfordrer børnene til at hjælpe hinanden, eks i garderoben.

Kommunikation og sprog

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtiltagelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kommunikation og sprog
  - Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
  - Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.
- Vi er opmærksomme på, at vi er rollemodeller i alle former for kommunikation, det vi siger, men også vores kropssprog, gestik og ansigtsmimik.
  - Vi arbejder ud fra understøttende sprogstrategier.
  - Vi har været en del af projekt ”Vi lærer sprog +” og delelementer herfra arbejder vi stadig med.
  - Vi er opmærksomme på kommunikationens betydning for at være en del af fællesskabet.
  - Vi udnytter enhver mulighed for samtaler med børnene og opnå de fem turtagninger.
  - Der er altid bøger tilgængelige for børnene (i disse Coronatider ikke så meget), og vi opmuntrer børnene til at tage 5 minutter hvor de lige kan ”læse” en bog.
  - Er der børn der har større sproglige udfordringer laver vi en bog/mappe hvori der sættes billeder af barnet i forskellige situationer, lege, aktiviteter og der er en tilhørende tekst. Der kan også være vendespil, billedlotteri ol. Som forældre og vi kan snakke med børnene om.
  - Vi har dagligt oplæsning med masser af dialog.
  - Vi synger, fagtesange, sanglege, danser, spiller teater og vi rimer.

- Vi har sprogkufferter med en bog og diverse rekvisitter, der kan danne basis for mange gode snakke.
- Vi er opmærksomme på at alle børn kommer til orde.
- Vi sprogtester 3 årige.
- Vi er opmærksomme på at motoriske udfoldelser er vigtige for tilegnelse af sproget

---

Krop, sanser og bevægelse

”Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen”.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Howdan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Krop, sanser og bevægelse
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.
- Vi gør meget ud af krop, sanser og bevægelse hver dag laver vi f.eks en motorikbane, som alle børn laver efter formiddagsmad, her hoppes, krybes, kravles, laves balance, drejes rundt o.s.v. Vi er selvfølgelig også ude hver dag, hvor motorikken kan udfordres på vores store kuperede legeplads, hvor man også kan gynge, cykle, grave og hoppe i vandpytter o.s.v,
- Vi opsøger skov, strand, andre legepladser hvor vi kan blive udfordret motorisk, på en anden måde end ”hjemme” i Markblomsten
- Vi har hallen som nærmeste nabo, her kommer vi ugentlig og udfordrer motorikken. Vi er også ”foreningsbørnehaven”, det er ofte håndbold eller gymnastik.
- Vi leger med balloner, sæbebobler, laver finger maling, leger med ”abesnot” ol.
- Vi laver musik, sang og rytmik, Jørgen fra musikskolen kommer en gang i ugen.
- Vi udfordrer motorikken, både grov og fin motorikken, ved mange dagligdags aktiviteter bla. Madlavning hvor man ælter, rører, skyller, lugter, smager føler, eller i garderoben ved af og påklædning.
- Vi øver os i at spise med kniv og gaffel, at smøre vores egen mad

---

Natur, udeliv og science

”Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Natur, udeliv og science
  - Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
  - Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.
-
- Vi har det grønne flag, som vi hele tiden har for øje at beholde. Det vil sige vi lærer om naturen, om at færdes på en hensigtsmæssig måde i naturen og have øje for de skønne ting naturen kan bringe os, vi kan sanse, nyde synet, nyde smagen og duften af naturen, og fordi vi ved meget om naturen kan vi også passe på den.
  - Vi tager ofte på ture til hav, fjord og skov, hvor der er rig mulighed for udforskning, eller at dykke dybere ned, måske er der en myretue der skal studeres nærmere, måske er der en lort fra et dyrmen hvilket dyr, eller et fodspor
  - Vi kigger på, snakker om og er ude i al slags vejr, så vi ved hvornår en regnbue f.eks kan dukke op.
  - Vi har højbede hvor børnene er med i processen fra start til slut. Frøet der bliver sået, vi vander, ser det spirer, vi høster og tilbereder/spiser.
  - Vi samler affald op, for vi ved det ikke er godt for naturen.
  - Vi laver insekthoteller, så insekterne får lækre steder at bo, for vi ved vi har brug for insekterne.
  - Vi laver fuglefoder om vinteren, for vi ved, det kan fuglene få brug for.

- Vi har f.eks fundet en død fugl, fundet ud af hvad det var for en, lagt den i den beholder så vi kan følge forrådnelses processen.
- Vi har fulgt en sommerfugl fra larve til færdig sommerfugl.
- Vi har masser af opslagsbøger eller google, som vi bruger hvis vi skal artsbestemme eller finde levesteder eller andet.
- Vi dyrker udeliv omkring vores bålplads.
- Vi finder mange små dyr og følger børnenes nysgerrighed, laver små beholdere hvor de kan følge dyrets udvikling.

Kultur, æstetik og fællesskab

”Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kultur, æstetik og fællesskab
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

- Vi har udforsket de forskellige nationaliteter der er i Markblomsten, ved bla at lave tema uger, hvor vi har sunget sange, læst om de forskellige lande, forældre er kommet og har fortalt hvad der er typisk for lige netop deres land (national dragter f.eks) og vi har spist retter der hører de enkelte lande til, ofte lavet af forældren fra det land.

- Vi har været en del af et projekt ”hele vejen rundt om kunsten”, hvor en kunstner er kommet og har hjulpet os med at lave kunst på en ny måde.

- Vi præsenterer børnene for mange forskellige materialer, til at bruge i tilblivelsen af deres egen kunstneriske udfoldelse, Ofte ting fundet på ture i naturen.

- Vi hjælper børnene med, at deres kunstværker kan præsentere sig, f.eks sættes billeder i rammer.

- Vi har udklædningstøj, laver teater med børnene og tager i teatret og ser professionel teater.

- Ved højtider (jul, påske, fødselsdage, fastelavn, halloween, medaljefest) laver vi pynt, snakker om hvad det er vi fejrer og hvorfor.

- Vi låner bøger på biblioteket som udskiftes ca 1 gang i måneden.

- Vi laver musik med Jørgen fra musikskolen. Vi synger når vi er på besøg på det lokale plejehjem.

Evalueringsskultur

”Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringsskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51

Det er ikke et lovkrav at beskrive dagtilbuddets dokumentations- og evalueringsspraksis i den pædagogiske læreplan, men det kan være en fordel i udarbejdelsen af læreplanen at forholde sig til den løbende opfølgning og evaluering af indholdet i læreplanen.

Hvordan skaber vi en evalueringsskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

Her kan I kort beskrive jeres arbejde med at etablere en evalueringsskultur som en del af det daglige pædagogiske arbejde. I kan fx beskrive, hvordan I arbejder systematisk med evaluering, om I arbejder med særlige metoder, om I arbejder eksperimenterende eller undersøgende med et særligt fokus, samt hvordan, hvor ofte og i hvilke fora I drøfter og reflekterer over jeres pædagogiske praksis mv.

Vi har arbejdet med at skabe en evalueringsskultur gennem de sidste år.

Vi laver SMTTE modellen om nogle af de aktiviteter vi sætter i gang.

Vi har gennem snart 2 år arbejdet med aktionslæring, hvor vi undrer os over noget af det vi ser. Bla personalets ageren i forhold til måder at støtte børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse i de læringsmiljøer vi forsøger at stille til rådighed for børnene.

Her bruger vi bla. At dokumentere ved hjælp af video, billeder eller fortællinger, som så danner grundlag for vores analyse/refleksioner af forskellige situationer

---

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Her kan I fx kort beskrive, hvordan evaluering af læreplanen kan ses i forhold til jeres evalueringskultur i hverdagen.

Vi vil blive bedre til løbende at evaluere vores læreplan og få den revideret, således den bliver et levende værktøj og ikke en ting vi tager op af skuffen når vi "skal".

De evalueringer og refleksioner vi laver over læringsmiljøet, vil blive til evalueringer over dele af læreplanen og ført ind løbende. Minimum hvert ½ år.